

Ryzyko związane z internetowymi aukcjami dzieł sztuki²

1. Wstęp

Dzięki nowym technologiom informacyjnym pojawiły się nieznane wcześniej możliwości zawierania transakcji aukcyjnych. Jeśli chodzi o aukcje dzieł sztuki, Internet nie tylko dał możliwość udziału w tradycyjnych sesjach aukcyjnych dzieł sztuki, organizowanych przez instytucje aukcyjne, ale również udostępnił możliwość udziału w aukcjach wirtualnych, odbywających się wyłącznie w cyberprzestrzeni. Według ostatniego raportu Hiscox wartość światowego rynku dzieł sztuki w Internecie w 2015 r. oszacowano na 3,27 mld USD. Mimo że 51% kupujących dzieła sztuki deklaruje niechęć do zakupów tych obiektów on-line, następuje dynamiczny wzrost wartości transakcji aukcyjnych zawieranych w sieci (o 24% w porównaniu do roku poprzedniego)³. Jednocześnie 92% kupujących, którzy dotychczas dokonali zakupów dzieł sztuki w sieci, deklaruje ponowne zakupy internetowe w następnym roku.

W niniejszym artykule zostanie poruszone zagadnienie ryzyka związanego z internetowymi aukcjami dzieł sztuki. Przegląd dotychczasowej literatury przedmiotu wskazuje, że jest ono podejmowane w sposób fragmentaryczny. Wobec braku klasyfikacji ryzyka dotyczącego rynku omawianych obiektów zostanie przeprowadzona w niniejszym artykule identyfikacja rodzajów ryzyka związanego z handlem dziełami sztuki, w szczególności z uwzględnieniem specyfiki handlu elektronicznego. Artykuł ma charakter teoretyczny, a jego celem jest uporządkowanie i charakterystyka wyjątkowo zróżnicowanych źródeł ryzyka na rynku dzieł sztuki.

---

¹ Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Wydział Zarządzania.

² Praca powstała w ramach badań statutowych Katedry Analizy Rynku i Badań Marketingowych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie nr 027/WZ/KAR/01/2016/S/6027.

³ *Hiscox Online Art Trade Report 2016*, <https://arttactic.com/product/hiscox-online-art-trade-report-2016/> [dostęp 10.06.2016].

2. Źródła ryzyka w handlu aukcyjnym dziełami sztuki

W naukach ekonomicznych termin „ryzyko” jest wieloznaczny⁴. W odniesieniu do dzieł sztuki pojawia się zwykle w kontekście inwestowania, przy czym inwestycje w dzieła sztuki są rozważane jako tzw. inwestycje alternatywne lub emocjonalne⁵. Z reguły analizie podlegają stopy zwrotu z inwestycji w dzieła sztuki w określonym okresie, z pominięciem kwestii ryzyka bądź marginesowym potraktowaniem tego problemu⁶.

W odniesieniu do dzieł sztuki można wyróżnić wiele odmian ryzyka, niektóre są specyficzne dla tych obiektów. Rodzaje źródeł ryzyka zostały zidentyfikowane w odniesieniu do koncepcji rynku aukcyjnego dzieł sztuki z zastosowaniem podejścia systemowego. W koncepcji tej wyróżniłam następujące elementy: sprzedający, kupujący, aukcja (pośrednik), dzieła sztuki oraz relacje występujące między nimi, a także otoczenie bliższe (związane w sposób bezpośredni lub pośredni z rynkiem dzieł sztuki) i dalsze (ekonomiczne, kulturowe, społeczne, religijne). Ryzyko na rynku dzieł sztuki może być związane z poszczególnymi wymienionymi obszarami, tzn. z samym systemem rynkowym dzieł sztuki, otoczeniem bliższym i dalszym. Ryzyko związane z przedmiotowym elementem rynku – dziełem sztuki, będącym przedmiotem wymiany rynkowej – obejmuje ryzyko: autentyczności dzieła sztuki, jego pochodzenia, jakości i fizyczne.

Ryzyko autentyczności dzieła sztuki może wynikać z: nieprawidłowej atrybucji, niepewnej atrybucji, braku certyfikatu poświadczającego autentyczność obiektu, możliwości zakupu obiektu nieautentycznego, problemu fałszerstwa

---

⁴ Przegląd podejść do sposobów definiowania pojęcia ryzyka można znaleźć w artykule: J. Michalak, *Refleksje nad pojęciem ryzyka*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2004, z. 1, s. 119–131. W niniejszym artykule pojęcie ryzyka będzie rozumiane jako możliwe zagrożenie (niebezpieczeństwo), które może, ale nie musi się urzeczywistnić (zrealizować, zmaterializować).

⁵ A. Adamska, *Inwestowanie w aktywa emocjonalne*, „Zeszyty Naukowe” Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 854, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia”, nr 73, Szczecin 2015, s. 295–302; D. Dziekański, I. Stąpor, *Dzieła sztuki jako aktywa kategorii inwestycji alternatywnych oraz przedmiot usług z zakresu Wealth Management*, Kultura Bezpieczeństwa, 2015, s. 141–153, <http://kultura-bezpieczenstwa.pl/wp-content/uploads/2015/07/P.-Dzieka%C5%84si-2-KB16.141-153.pdf> [dostęp 30.05.2016].

⁶ Pokrewne do ryzyka zagadnienie niepewności było podejmowane w odniesieniu do galerii dzieł sztuki w artykule: K. Peterson, *The distribution and dynamics of uncertainty in art galleries. A case study of new dealerships in the Parisian art market, 1985–1990*, „Poetics” 1997, no. 25, s. 241–263.

(dzieła sztuki jako całości)⁷ lub zafałszowania (sygnatury artysty na dziele sztuki). Ryzyko pochodzenia jest związane z możliwością zakupu obiektu o niepewnym pochodzeniu lub fałszywego. Ryzyko jakości dzieła sztuki wiąże się z techniczną stroną wykonania pracy artystycznej przez twórcę (trwałością, wytrzymałością na warunki zewnętrzne, zabezpieczeniem przed blaknięciem barw). Ryzyko fizyczne jest nierozłącznie związane z materialnym podłożem dzieła sztuki i możliwością jego uszkodzenia, zniszczenia, dewastacji, wandalizmu, całkowitej utraty.

Ryzyko związane ze stronami transakcji (sprzedającymi/kupującymi) to np. ryzyko o charakterze prawnym, dotyczące wyboru pośrednika w transakcji, ryzyko zmian dotyczących stron transakcji (zmiana sytuacji materialnej, zmiana gustów i preferencji posiadacza, ryzyko popełnienia błędu przy wyborze obiektu dokonywanym przez kupującego). Ryzyko związane z instytucją aukcji lub innym pośrednikiem w transakcji (ryzyko pośrednictwa) może dotyczyć: ewentualnych manipulacji aukcjonera lub innego pośrednika, ryzyka ekspertyzy i wyceny dzieła sztuki⁸, ryzyka „przeplacania” (ang. *winner's curse*) w trakcie aukcji prowadzonej techniką angielską, ryzyka transportu. Rodzaje ryzyka związanego z rynkiem dzieł sztuki zostały zestawione w tabeli 1. Biorąc pod uwagę podmioty narażone na ryzyko na rynku dzieł sztuki, można wyróżnić ryzyko: z punktu widzenia artysty⁹, z punktu widzenia sprzedawcy, z punktu widzenia kupującego, pośrednika.

Przechodząc do kwestii rodzajów ryzyka związanego z otoczeniem systemu rynku dzieł sztuki, należy wskazać, że ryzyko przypisane do otoczenia bliższego obejmuje:

- zmianę koniunktury na rynku dzieł sztuki;
- ryzyko płynności (niskiej płynności) – trudność sprzedaży dzieła sztuki w razie konieczności¹⁰;

⁷ Na temat fałszerstw dzieł sztuki zob.: L. Amineddoleh, *Purchasing Art in a Market Full of Forgeries: Risks and Legal Remedies for Buyers*, „International Journal of Cultural Property” 2015, vol. 22, s. 419–435, doi:10.1017/S094073911500020X; A. Jagielska, D. Markowski, *Falszyfikat dzieła sztuki w wybranych orzeczeniach sądów polskich i niemieckich*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo” 2011, t. XLI, s. 151–164.

⁸ Na temat zagadnienia wyceny dzieł sztuki zob. szerzej w: M. Lewicki., *Wycenić ideę. Z rynku sztuki na giełdę i z powrotem. Analiza procesów wartościowania i wyceny na przykładzie rynku sztuki*, „Psychologia Ekonomiczna” 2015, nr 7, s. 5–24, DOI: 10.15678/PJOEP.2015.07.01

⁹ Temat ryzyka w twórczości artystycznej jest podejmowany w pracy: A. Lipka, *Ryzyko związane z aktywnością twórczą – typologia, diagnoza percepcji oraz ewaluacja*, „Studia Ekonomiczne”, nr 83, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice 2012, s. 119–142.

¹⁰ Z niską płynnością jest związany długi horyzont inwestycji w dzieła sztuki. Ryzyko płynności jest analizowane w odniesieniu do nieruchomości w pracy: X. Zheng, K.W. Chau,

- zmianę kosztów zawierania transakcji rynkowych;
- zmianę kosztów informacji;
- zmianę opłat, podatków, licencji eksportowych itp.;
- zmiany w zakresie stopnia ochrony prawnej np. przed wywozem;
- zmianę gustów konsumentów;
- zmianę mody na rynku dzieł sztuki, np. w zakresie szkoły malarskiej, artyści.

Tabela 1. Rodzaje źródeł ryzyka związanego z rynkiem dzieł sztuki

Element	Rodzaj ryzyka	Charakterystyka ryzyka
Dzieła sztuki	autentyczności i atrybucji dzieła sztuki	nieprawidłowa atrybucja, niepewność atrybucji, brak certyfikatu poświadczającego autentyczność obiektu, zakup obiektu nieautentycznego (fałszywego), ryzyko zakupu obiektu z przerobioną sygnaturą (zafałszowanie)
	pochodzenia dzieła (ang. <i>provenance</i>)	zakup obiektu o niepewnym pochodzeniu lub fałszywego
	jakości dzieła sztuki	techniczna strona wykonania pracy artystycznej, trwałość, wytrzymałość na warunki zewnętrzne przy prawidłowym utrzymaniu obiektu
	fizyczne	uszkodzenie, zniszczenie, następstwa nieprawidłowego przechowywania (utrata kolorów, znaczne popękanie farby, zagrzybienie itd.), celowa dewastacja, wandalizm, uszkodzenie w czasie renowacji i konserwacji, utrata obiektu wynikająca z różnych przyczyn
Strony transakcji: sprzedający i kupujący	prawne	sprzedający bez prawa własności, ryzyko oszustwa, inne naruszenie przepisów prawa
	wyboru	ryzyko popełnienia błędu przy wyborze obiektu
	zmiany cech stron transakcji	zmiana: sytuacji materialnej właściciela, gustu właściciela, preferencji właściciela
Aukcja /pośrednik	pośrednictwa	wybór pośrednika w transakcji, ekspertyza i wycena, poziom wiedzy pośrednika, manipulacje aukcjonera lub innego pośrednika, „przeplącenie” w trakcie aukcji angielskiej, ryzyko transportu

Źródło: opracowanie własne.

Z kolei w otoczeniu dalszym systemu rynku aukcyjnego dzieł sztuki wyróżniono ryzyko:

- gospodarcze (zmiana: koniunktury, kursów walut, stóp procentowych, sytuacji na giełdzie papierów wartościowych; sytuacja na rynkach inwestycji alternatywnych);
- polityczne (konflikty zbrojne, niepokoje społeczne, akty terrorystyczne);
- prawne (prawo własności, nabycie dzieła sztuki od nieuprawnionego, istotne zmiany regulacji prawnych w zakresie handlu dziełami sztuki, istotne zmiany regulacji w zakresie możliwości wywozu za granicę, problemy restytucji);
- siły wyższej (wystąpienie klęsk żywiołowych: powodzi, pożaru, huraganu, wyładowań atmosferycznych, trzęsienia ziemi);
- przestępczości (czyny niedozwolone, kradzież, wandalizm, podpalenie, nielegalny wywóz za granicę, „czarny rynek”).

Tabela 2. Rodzaje źródeł ryzyka związanego z otoczeniem rynku dzieł sztuki

Rodzaj otoczenia	Rodzaj ryzyka	Charakterystyka ryzyka
Otoczenie bliższe	rynkowe	zmiana koniunktury na rynku dzieł sztuki, inflacja, stopy procentowe, kursy walut; ryzyko płynności – trudność sprzedaży dzieła sztuki w razie konieczności; zmiana kosztów zawierania transakcji rynkowych; zmiana kosztów informacji; zmiana opłat, podatków, pozwoleń, licencji eksportowych itp.; zmiana regulacji prawnych, np. w zakresie stopnia ochrony prawnej dzieł sztuki przed wywozem za granicę; zmiana gustów, mody na rynku dzieł sztuki, np. w zakresie szkoły malarskiej, artyści
Otoczenie dalsze	gospodarcze	zmiana: koniunktury gospodarczej, kursów walut (ryzyko walutowe), stóp procentowych, sytuacji na giełdzie papierów wartościowych, sytuacji na rynkach inwestycji alternatywnych (złota, nieruchomości, kamieni szlachetnych, alkoholi kolekcjonerskich)
	prawne	prawo własności; nacionalizacja; nabycie dzieła sztuki od nieuprawnionego; zmiany regulacji prawnych w zakresie handlu dziełami sztuki; zmiany regulacji w zakresie możliwości wywozu za granicę, problemy restytucji
	polityczne	konflikty zbrojne, niepokoje społeczne
	siły wyższej	zniszczenie, uszkodzenie fizyczne; utrata w wyniku klęsk żywiołowych (powódź, pożar, huragan, wyładowania atmosferyczne, trzęsienie ziemi)
	przestępczości	czyny niedozwolone: kradzież, dewastacja, podpalenie, nielegalny wywóz za granicę, „czarny rynek” itp.

Źródło: opracowanie własne.

Rodzaje ryzyka związanego z otoczeniem rynku dzieł sztuki (bliższym i dalszym) zostały zestawione w tabeli 2.

Podsumowując dotychczasowe rozważania, należy zwrócić uwagę na duże zróżnicowanie charakteru ryzyka związanego z dziełami sztuki i rynkiem dzieł sztuki.

3. Transakcje internetowe jako dodatkowe źródło ryzyka w handlu dziełami sztuki

W literaturze można znaleźć wiele publikacji na temat handlu internetowego, decyzji podejmowanych przez e-konsumentów, czynników kształtujących zachowania nabywców on-line, zachowań klientów w sieci, wreszcie zaufania i ryzyka w sieci¹¹. Aukcje internetowe, jako jedna z najważniejszych form handlu elektronicznego, są z reguły opisywane i analizowane w odniesieniu do szerokiego spektrum towarów podlegających wymianie¹². Tymczasem dzieła sztuki ze względu na swą specyfikę wymagają odrębnego potraktowania¹³. Podejmując zagadnienie internetowych aukcji dzieł sztuki, należy wskazać, że podmioty zajmujące się organizacją aukcji dzieł sztuki w Internecie można podzielić na następujące grupy:

---

¹¹ M. Janoś-Kresło, *Konsument na rynku e-kultury*, „Studia i Prace” Kolegium Zarządzania i Finansów, z. 90, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008, s. 9–25; K. Kapera, *Wpływ technologii informacyjnej na rozwój systemów informacji marketingowej*, „Acta Universitatis Lodzianis Folia Oeconomica” 2004, nr 179, s. 479–485; Ł. Trembaczowski, *Zaufanie i ryzyko w komunikacji internetowej*, „СВІТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ” 2013, nr 9, s. 42–45; M. Gąsior, *Stosunek konsumentów do transakcji zawieranych przez Internet – ujęcie segmentacyjne*, „Zeszyty Naukowe” Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 777, Szczecin 2013, s. 159–170; M. Kucia, M. Łapczyński, *Decyzje zakupowe śląskich e-konsumentów – ujęcie modelowe*, „Marketing i Rynek” 2015, nr 8, s. 310–321; Ł. Zakonnik, P. Czerwonka, *Analiza wybranych zachowań użytkowników aukcji internetowych*, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie” 2015, nr 9, s. 67–82.

¹² Charakterystykę aukcji internetowych można znaleźć w pracach: K. Romaniuk, G. Kosmański, *Aukcje internetowe jako element rynku e-commerce w Polsce*, „Marketing i Rynek” 2009, nr 4, s. 23–28; J. Cypryański, A. Grzesiuk, E. Rudawska, *Cechy aukcji internetowych a wielkość generowanej sprzedaży – wyniki eksperymentu naturalnego*, „Logistyka” 2015, nr 2, s. 1166–1174; J. Kos-Łabędowicz, *Aukcje internetowe jako źródło informacji o produktach*, „Studia Ekonomiczne”, nr 232, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice 2015, s. 103–112.

¹³ Charakterystykę aukcji internetowych dzieł sztuki w Polsce można znaleźć w pracy: K. Borowski, *Aukcje internetowe dziełami sztuki w Polsce*, „Studia i Prace” Kolegium Zarządzania i Finansów, nr 79, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2007, s. 60–71.

- tradycyjne instytucje aukcyjne, które poprzez sprzedaż internetową (obok tradycyjnych sesji aukcyjnych, wykorzystujących licytację bezpośrednią, licytację telefoniczną, oferty pisemne potencjalnych kupujących) są w stanie zwiększyć zasięg działania i zmniejszyć koszty działalności;
- podmioty wyspecjalizowane w handlu elektronicznym różnymi towarami w powiązaniu z instytucjami aukcyjnymi;
- podmioty wirtualne świadczące usługi związane z dziedziną artystyczną, np. banki danych, czasopisma branżowe.

Oprócz wymienionych rodzajów ryzyka dotyczących aukcyjnego rynku dzieł sztuki z aukcjami internetowymi będą związane dodatkowo następujące jego rodzaje:

- ryzyko techniczne, związane z technikami informacyjno-komunikacyjnymi, problemami technicznymi funkcjonowania sieci, serwisu aukcyjnego, działania własnych urządzeń;
- cyberryzyko, związane z możliwością naruszenia bezpieczeństwa zawierania transakcji w sieci, ryzyko nadużyć dokonywanych w sieci, zagrożenie związane z nieuczciwymi praktykami prowadzonymi w sieci¹⁴;
- ryzyko niewystarczających informacji, na podstawie których jest podejmowana przez kupującego decyzja o zakupie dzieła sztuki;
- ryzyko prawne – szereg problemów natury prawnej, np. związanych z wyborem państwa, którego prawo należy stosować w sytuacjach spornych dotyczących transakcji aukcyjnych zawieranych w Internecie w związku z brakiem lokalizacji instytucji aukcyjnej w realnym świecie;
- ryzyko wylicytowania ceny powyżej waluacji własnej obiektu przez kupującego;
- ryzyko związane z wiarygodnością organizatora aukcji – instytucji, której nie można zlokalizować w realnym świecie;
- ryzyko zakupu obiektu różniącego się od oczekiwań kupującego, z punktu widzenia kupujących niemożności bezpośredniego zapoznania się z towarem, co w odniesieniu do dzieł sztuki może okazać się poważnym mankamentem (uniemożliwia poznanie stanu zachowania obiektu, percepcję naturalnej palety barw dzieła);

---

¹⁴ Rodzaje oszustw związanych z aukcjami internetowymi omówiono w pracach: C. Eng Huang Chua, J. Wareham, *Fighting Internet Auction Fraud: An Assessment and Proposal*, „Perspectives” 2004, October, s. 31–37; M. Giaro, *Zawarcie umowy w trybie aukcji internetowej*, LexisNexis, Warszawa 2014.

- ryzyko nabycia przedmiotów o niskiej jakości, falsyfikatów lub prac z zafałszowanymi sygnaturami w związku z ograniczonymi możliwościami bezpośrednich konsultacji z ekspertem będącym historykiem sztuki.

4. Podsumowanie

W niniejszym artykule została przeprowadzona klasyfikacja źródeł ryzyka w odniesieniu do internetowych aukcji dzieł sztuki. Warto zwrócić uwagę, że identyfikacja i dokładne poznanie charakteru potencjalnych źródeł ryzyka w rozważanym obszarze mogą stanowić podstawę do wdrożenia procedury zarządzania ryzykiem. W konsekwencji umożliwi to podjęcie w odpowiednim czasie czynności zapobiegawczych (np. dokonanie ubezpieczenia od wystąpienia niektórych rodzajów ryzyka) lub ograniczających skutki wpływu niekorzystnych czynników. Należy podkreślić fakt, że efektem występowania różnych rodzajów i źródeł ryzyka jest zmienność wartości, w tym w szczególności wartości rynkowej, dzieła sztuki w czasie. Zmienność cen dzieł sztuki na rynku w ujęciu temporalnym może stanowić punkt wyjścia do analizy zmienności stóp zwrotu utożsamionej, w wąskim znaczeniu, z ryzykiem.

Na zakończenie rozważań warto jeszcze wspomnieć o tym, że cyfrowa rewolucja przeobraziła nie tylko handel dziełami sztuki, ale i samą sztukę. Niniejszy tekst dotyczy dzieł sztuki traktowanych jako artefakty stworzone przez człowieka, mających swoją podstawę bytową w określonej materii. Odnosząc się do możliwości wykorzystania Internetu, warto również zwrócić uwagę na nowy rodzaj dzieł sztuki – cybersztukę, czyli sztukę tworzoną przy współudziale narzędzi komputerowych lub nawet wyłącznie przez komputery oraz różne inne zjawiska artystyczne funkcjonujące w sieci.

Bibliografia

- Adamska A., *Inwestowanie w aktywa emocjonalne*, „Zeszyty Naukowe” Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 854, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia”, nr 73, Szczecin 2015, s. 295–302.
- Amineddoleh L., *Purchasing Art in a Market Full of Forgeries: Risks and Legal Remedies for Buyers*, „International Journal of Cultural Property” 2015, vol. 22, s. 419–435, doi:10.1017/S094073911500020X.

- Borowski K., *Aukcje internetowe dziełami sztuki w Polsce*, „Studia i Prace” Kolegium Zarządzania i Finansów, nr 79, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2007, s. 60–71.
- Cypryjański J., Grzesiuk A., Rudawska E., *Cechy aukcji internetowych a wielkość generowanej sprzedaży – wyniki eksperymentu naturalnego*, „Logistyka” 2015, nr 2, s. 1166–1174.
- Eng Huang Chua C., Wareham J., *Fighting Internet Auction Fraud: An Assessment and Proposal*, „Perspectives” 2004, October, s. 31–37.
- Frey B.S., Pommerehne W.W., *Art Investment: An Empirical Inquiry*, „Southern Economic Journal” 1989, vol. 56, no. 2, s. 396–409.
- Gąsior M., *Stosunek konsumentów do transakcji zawieranych przez Internet – ujęcie segmentacyjne*, „Zeszyty Naukowe” Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 777, Szczecin 2013, s. 159–170.
- Giaro M., *Zawarcie umowy w trybie aukcji internetowej*, LexisNexis, Warszawa 2014.
- Jagielska A., Markowski D., *Falsyfikat dzieła sztuki w wybranych orzeczeniach sądów polskich i niemieckich*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo”, t. XLI, Toruń 2011, s. 151–164.
- Janoś-Kresło M., *Konsument na rynku e-kultury*, „Studia i Prace” Kolegium Zarządzania i Finansów, nr 90, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008, s. 9–25.
- Kapera K., *Wpływ technologii informacyjnej na rozwój systemów informacji marketingowej*, „Acta Universitatis Lodzianensis Folia Oeconomica” 2004, nr 179, s. 479–485.
- Kos-Łabędowicz J., *Aukcje internetowe jako źródło informacji o produktach*, „Studia Ekonomiczne”, nr 232, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice 2015, s. 103–112.
- Kucia M., Łapczyński M., *Decyzje zakupowe śląskich e-konsumentów – ujęcie modelowe*, „Marketing i Rynek” 2015, nr 8, s. 310–321.
- Lewicki M., *Wycenić ideę. Z rynku sztuki na giełdę i z powrotem. Analiza procesów wartościowania i wyceny na przykładzie rynku sztuki*, „Psychologia Ekonomiczna” nr 2015, nr 7, s. 5–24, DOI: 10.15678/PJOEP.2015.07.01.
- Lipka A., *Ryzyko związane z aktywnością twórczą – typologia, diagnoza percepcji oraz ewaluacja*, „Studia Ekonomiczne”, nr 83, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice 2012, s. 119–142.
- Michalak J., *Refleksje nad pojęciem ryzyka*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2004, z. 1, s. 119–131.
- Pawłyszyn Ł., *Rynek sztuki jako alternatywa dla rozwoju tradycyjnej, bankowej oferty depozytowej*, „Politeja” 2012, nr 21, s. 545–562.
- Peterson K., *The distribution and dynamics of uncertainty in art galleries. A case study of new dealerships in the Parisian art market, 1985–1990*, „Poetics” 1997, nr 25, s. 241–263.
- Romaniuk K., Kosmalski G., *Aukcje internetowe jako element rynku e-commerce w Polsce*, „Marketing i Rynek” 2009, nr 4, s. 23–28.

- Trembaczowski Ł., *Zaufanie i ryzyko w komunikacji internetowej*, „СВІТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ” 2013, nr 9, s. 42–45.
- Zakonnik Ł., Czerwonka P., *Analiza wybranych zachowań użytkowników aukcji internetowych*, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie” 2015, z. 9, s. 67–82.
- Zheng X., Chau K.W., Hui E.C.M., *Liquidity risk and cross-sectional return in the housing market*, „Habitat International” 2015, vol. 49, October, s. 426–434, doi:10.1016/j.habitatint.2015.06.012.

Źródła sieciowe

- Dziekański D., Stapor I., *Dzieła sztuki jako aktywa kategorii inwestycji alternatywnych oraz przedmiot usług z zakresu Wealth Management*, Kultura Bezpieczeństwa, 2015, s. 141–153, <http://kultura-bezpieczenstwa.pl/wp-content/uploads/2015/07/P.-Dzieka%C5%84si%C5%82-KB16.141-153.pdf> [dostęp 30.05.2016].
- Hiscox Online Art Trade Report 2016*, <https://arttactic.com/product/hiscox-online-art-trade-report-2016/> [dostęp 10.06.2016].

* * *

Risk in Internet Art Auctions

Abstract

The paper has taken up the issue of the risk at Internet art auctions. Particular attention has been paid to a wide range of risks associated with works of art and the market for these objects. The article proposes a classification of risk with respect to trade in works of art. In particular, the paper discusses the risks related to the market, including the risks associated with the works of art themselves (the risk of authenticity, provenence risk, quality risk and physical risks). In addition, a special attention has been drawn to the risks associated with the parties of transaction (sellers / buyers): the risk of legal nature, the choice of intermediary in the transaction, the risk of changes to the parties to the transaction. Moreover, the risk associated with the closer and further environment of the auction market of works of art has been an important aspect of the discussion. The final section of the paper discusses the risks associated with online transactions at auctions.

Keywords: works of art, art, art trade, art market, art auction, Internet auction, art risk